

LINGUA GALEGA E LITERATURA

3ª ESO

Exercicios día 15

- Resumo e clasificación temática dos textos 1, 2 e 3 da páxina 134 e 135.

Texto 1. É unha cantiga de Santa María lírica na que se eloxia a Virxe e se di que ela é a nosa guía para chegar a Deus e o paraíso e a que nos pode apartar do pecado.

Texto 2. É un texto de prosa medieval de ficción que pertence aos *Miragres de Santiago*, no *Códice Calixtino*. Describe como é o altar que está onda o sepulcro de Santiago.

Texto 3. É un texto de prosa medieval de ficción, que pertence ao Ciclo artúrico. Nel o cabaleiro Agravaim cóntalle ao rei Artur que a raíña Xenebra e Lancelot manteñen unha relación, o rei queda moi triste.

Exercicios día 20.

1. Resume as dúas cantigas.
  - a. **Texto 1:** Unha abadesa quedou preñada e as monxas acusárona ao bispo. Esta foille rogar a Santa María e a Virxe sacoulle a criatura e mandouna criar a Saxonia. Cando o bispo a mandou espir para comprobar se era certo xa non estaba preñada, este loou a abadesa e enfadouse coas monxas. Ao final conclúe, xa avanzado no refrán, que debemos amar e rogar a Virxe que nos aparte das tentacións do demo.
  - b. **Texto 2:** Santa María é a nosa guía para mostrarnos o camiño cara Deus e a nosa salvación, fainos ver cando nos equivocamos e intercede por nós ante o Señor.

2. Di cal é lírica e cal é narrativa xustificando a resposta. Que teñen en común e que teñen diferente?

A segunda cantiga é lírica, eloxia a Virxe María. É unha especie de oración.

A primeira cantiga é narrativa, cóntanos un milagre que fixo a Virxe María por unha abadesa que era moi devota súa.

En común teñen a temática relixiosa, o epígrafe explicativo (*[Esta é como Santa María livrou a abadesa prenhe, que adormecera ant' o seu altar chorando.]*, *Esta é de loor.*) e o refrán lírico que aparece ao principio e que se repite ao final de cada estrofa. Diferéncianse en que unha conta un milagre e a outra é lírica, isto é, expresa os seus sentimentos cara a Virxe e os seus poderes.

Grandes temas na poesía do Rexurdimento.

Rosalía de Castro, Curros Enríquez, Eduardo Pondal.

Exercicios día 23

A muller (Rosalía de Castro)

“A xustiza pola man”

1. A que alude coas expresións “roubáronme tanta brancura que eu tiña”, “botáronme estrume nas galas dun día” e “a roupa decote puñéronma en tiras”

Alude a unha violación.

2. Por que di “Aqués que ten fama de honrados na vila”

Porque era máis deshonoroso para a vítima (presunta culpable) que para o propio agresor (presunto inocente).

3. A que clase social cres que pertencen os agresores? Que expresións che fan pensar iso?

Pertencen á clase alta porque durmían en “cama mulida”.

4. Por que di “Quedei deshonorada”

No século XIX ser vítima dunha violación é considerado como unha deshonor. Suponse que non foi o suficientemente prudente e sensata.

5. Fíxate nos dous últimos versos. Cres que se fixo xustiza?

“Xan”

6. Que diferenza hai entre as ocupacións de Xan e as de Pepa? Como imaxinas a vida dunha muller e a dun home no campo hai algo máis dun século?

Xan fai todos os traballos duros (tanto fóra como na casa) e Pepa os que requiren menor esforzo.

A vida dos homes e mulleres no campo no século XIX era bastante dura, pero a dunha muller máis, porque axudaba nos traballos do campo e logo tiñase que ocupar ela soa dos da casa, a crianza dos fillos e o coidado das persoas maiores.

7. Que sentido teñen os últimos seis versos?

Rosalía pon a Xan como vítima, pero ao final acláranos que para haber un Xan hai moitas Marías. Ou sexa, que normalmente a situación é a inversa.

“Que lle digo?”

8. Quen dialoga no poema?

Dialogan dous emigrantes.

9. Un dos dous queda en América. Por que lle di ao outro “olvidarás que fuches meu testigo”?

Non quere que lle conte á súa muller como é a súa vida actual.

10. Comenta os versos “Cando vello sea tornarei cos meus ósos para a aldea”

Agora está a gusto en América, pero cando necesite a alguén que o coide de vello volverá xunto á súa muller.

11. Quen é Rosa?

Rosa é a muller coa que vive actualmente en América.

12. Como imaxinas que vive Antona?

Resposta aberta (Eu imaxínoa preocupada por non recibir noticias do marido, pensando que estará enfermo ou mal economicamente e coidando de toda a familia)

“Vivir para ver”

13. Que lle promete o namorado a María?

Promételle que vai volver para casar con ela, e pídelle que o agarde.

14. Cumpre a súa promesa?

Non, porque pasan moitos anos e ela dáse conta de que xa se esqueceu da promesa.

“Daquelas que cantan as pombas e as flores”

15. Que cres que simbolizan as pombas e as flores en poesía?

Unha temática tan fermosa como intrascendente (o que se supoñía propiamente feminino)

16. Por que di Rosalía que non as canta?

Porque ela quere facer outra clase de poesía. Unha poesía que trate dos sentimentos e dos problemas do ser humano en xeral e da muller en particular.

17. Que pregunta se fai ao final? Que significado ten esa pregunta?

Pregúntase de que terá alma ela, que se sabe diferente ao que se supón que debería ser unha muller naquela época.

Rosalía non está disposta a seguir o camiño que lle marcan e rebélase.

Exercicios día 25

A muller (Eduardo Pondal)

“Meniña, rapaza nova”

1. Que ten que facer a meniña? Cal é a súa función?

Ten que ser a “doce menciña” que o cure. Algo así como o descanso do guerreiro, que era para Pondal o verdadeiro heroe.

“¿oh, quen puidera”

2. Cres que é unha poesía romántica? Por que di “pillarte” en lugar de dicir por exemplo “encontrarte”? Que efectos soe ter a hedra sobre a árbore que “cingue”?

A utilización da palabra “pillarte” suxire que a vontade dela ten pouca importancia. Ademais a hedra soe matar a árbore á que abraza.

Aínda que di “cos brazos darche mil tenras voltas” e moitos autores falan dunha visión romántica da muller, desde o punto de vista actual non parece moi correcta.

“Pilleina antre os pinos soa”

3. É unha poesía claramente misóxina. En que elementos o podemos ver?

Vese que se trata dunha agresión nas expresións “pilleina”, “alba de medo tornou”, “quixo fuxir mais non puido”

“As almas escravas”

4. Todo o poema establece unha antítese entre almas escravas / alma do bardo. Que termos se asocian a cada un deles? (adxectivos, substantivos, verbos)

Con “almas escravas” asóciase “ideas non grandes”, “ cousas femíneas, molentes e infames”, “o ánimo agobian”

Coa “alma do bardo” asóciase “enérxica, ousada” “propósitos férreos” “que ergueran a patria”.

En definitiva: as almas escravas van asociadas co feminino, brando, dócil...; mentres que a alma do bardo está relacionada co masculino, enérxico, ousado, que conduce cara a gloria e a liberdade.

“Abonda de oración...”

5. Con cal dos anteriores poemas o asocias?

Seméllase a “pilleina antre os pinos soa”, posto que non se ten en conta para nada os desexos e o medo da muller.

Exercicios día 27

A lingua galega

“Prólogo aos Cantares” Rosalía de Castro

1. Que pretende demostrar Rosalía con respecto á lingua galega?

Que é tan válida como a que máis para expresar calquera tipo de sentimento ou pensamento.

2. Que tipo de lingua utiliza?

A lingua que utiliza é unha lingua oral que ela recolle dos aldeáns “sin gramática nin regras de ningunha clas” (posto que aínda non había gramáticas nin dicionarios)

“*A fala*” Eduardo Pondal

3. Que tres funcións ten a lingua galega?

Ten como funcións: guiar ao fillos dos celtas (galegos) ao triunfo, xuntar ao galegos dispersos (emigración) nun propósito común de loita pola gloria futura, e unirlos “cos fillos do luso” (Portugal) nun futuro común.

“*Falade galego*” Eduardo Pondal

4. Que propósito ten este poema?

Ten como propósito animar á utilización da lingua galega.

“*A lingua tiveran*” Eduardo Pondal

5. Quen é “a nai aflixida”? De que se espanta?

A nai aflixida, Galicia, espántase de que os seus fillos abandonen a lingua por outra, de tal xeito que ela mesma os toma por estranxeiros.

“*Introdución*” Manuel Curros Enríquez.

6. Que prognóstico fai Curros con respecto á diversidade lingüística?

Curros opina que vai haber no futuro unha soa lingua, compendio de todas as existentes nese momento.

7. Cal será a nova lingua universal?

Manuel Curros Enríquez opina que esa nova lingua universal será o galego.

Exercicios día 30

A función da poesía

“*Dúas palabras da autora*” (prólogo de *Follas novas*) **OLLO, AQUÍ HABÍA UN ERRO!**

1. Para que ou para quen escribe Rosalía?

En “Prólogo” de *Cantares gallegos*, Rosalía di que escribe para demostrar aos non galegos (ela sabía que os protagonistas da súa poesía, labregos e mariñeiros, eran maioritariamente analfabetos, sobre todo en galego) que a lingua galega serve para tratar calquera tipo de tema e expresar calquera tipo de sentimento.

En “Dúas palabras da autora” de *Follas novas* Rosalía di que escribe por e para os que sofren, sobre todo para as mulleres galegas, que segundo ela son as que peor o pasan (traballo, emigración, coidado da familia, soidade...)

“*A lira de Tyrteo*”

2. Que pretende facer Pondal coa Lira (=poesía)?

Pretende espertar ao pobo galego do profundo sono en que está sumido para que loite pola súa liberdade, igual que fixo Tyrteo, que coa súa lira animou aos espartanos a vencer aos mesinos.

“*Crebar as liras!*”

3. Que función ten a poesía para Curros?

A poesía ten como función loitar contra todo tipo de tiranía, defender aos máis débiles dos abusos dos poderosos. El pon a súa lira ao servizo do pobo galego.

4. “*Crebar as liras*” significa ‘deixar de escribir poesía’. En que situación Curros estaría disposto a facer iso? Por que non pode facelo de momento?

Deixaría de escribir poesía se con iso o seu pobo correse mellor sorte, pero mentres o pobo necesite de consolo, el estará aí para denunciar todo tipo de inxustiza.

Exercicios día 1/4

A emigración

“Adios, ríos, adiós fontes” e “Pra Habana”

1. Hai algún cambio entre como trata a emigración Rosalía de Castro no poema de *Cantares gallegos* (“Adios, ríos, adiós fontes”) e no de *Follas Novas* (“Pra Habana”)?

No primeiro texto trátase da emigración desde o punto de vista dun emigrante e expresa a dor por todo o que ten que deixar para enfrontarse ao descoñecido e incerto destino.

No segundo texto aparece desde todos os puntos de vista: os que se van, que teñen que deixar a Terra; pero tamén os que se quedan: pais que non teñan fillos, fillos que non teñen pais, viúvas de vivos e mortos. E tamén Galicia, que queda abandonada e empobrecida “Galicia, sin homes quedas, que te poidan traballar”.

“Cántiga” e “A emigración”

2. As visións que dá Curros da emigración nos dous poemas son moi diferentes? Por que cres que se pon a favor da emigración no segundo?

No primeiro hai unha visión negativa da emigración. A emigración supón sufrimento e morte “unha cova nun outeiro e un cadáver no fondo do mar”.

No segundo ponse a favor da emigración, posto que se na terra non hai oportunidades, é lícito buscalas noutra parte. É un poema escrito cando Curros pensaba emigrar a Cuba, aínda que logo se dará conta do seu erro.

3. Indica as similitudes e diferenzas entre o tratamento que se lle dá á emigración en Rosalía de Castro e Curros Enríquez.

En “Cántiga” Curros igual que Rosalía ve que sofren os que se van (mozo) e tamén os que se quedan (moza). As diferenzas son que Rosalía analiza o problema con maior profundidade e fala de todos os afectados, mentres que Curros o relaciona soamente coa separación de dous namorados.

Ademais Rosalía nunca ten unha visión positiva da emigración, para ela sempre significa sufrimento e morte “No cemiterio inmenso da Habana, ide ver que foi deles?”